

Κεφάλαιο 1. Επιτελική σύνοψη της διάγνωσης

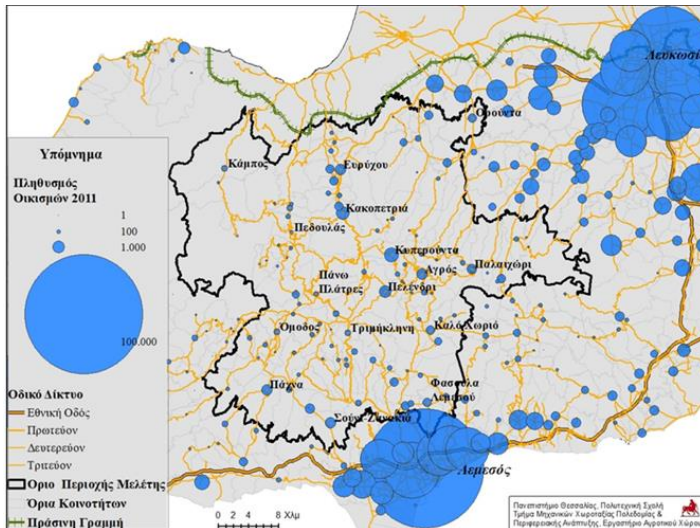
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Τάσεις

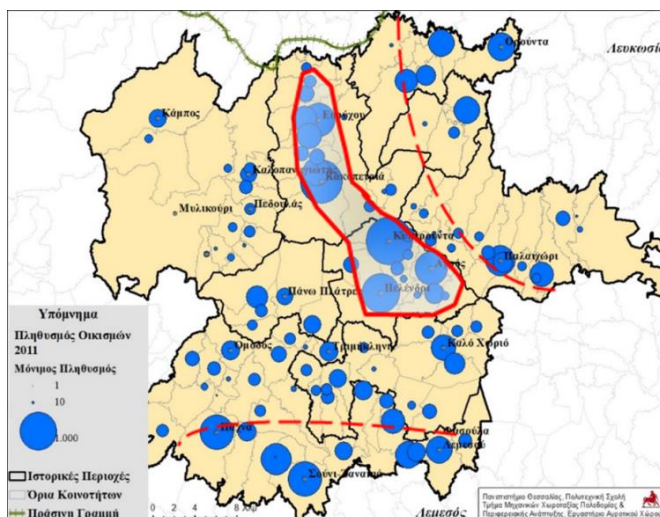
Πληθυσμός : **27.695 κατ.** Σταθεροποίηση στο εσωτερικό του Τρόδους αλλά μείωση του ειδικού του βάρους στο σύνολο του πληθυσμού της Κύπρου

Πυκνότητα: **18,8 κατ/km²** (132.9 κατ/km² σε Κύπρο)

946 οικογένειες εγκαταστάθηκαν στο Τρόδος μετά το 2011 εκ των οποίων 682 είναι <40 ετών

Συγκέντρωση πληθυσμού στον άξονα με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα (Σολιά –Πιτσιλιά Λεμεσού) και στην περιαστική περιοχή της Λεμεσού.

Αξιολόγηση

□ Η πληθυσμιακή γήρανση διαμορφώνει δυσοίωνες προοπτικές για τη δημογραφική εξέλιξη της περιοχής μέχρι το 2030 με επιπτώσεις στην κοινωνική συνοχή (έλλειψη κρίσιμη μάζας στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες, στην παραγωγή).

□ Ο εποχικός πληθυσμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο αξιολόγησης τόσο της κατοικισιμότητας όσο και της επισκεψιμότητας του Τρόδους: απόδημοι οι οποίοι διαθέτουν β' κατοικία στη περιοχή, τουρίστες και επισκέπτες της περιοχής.

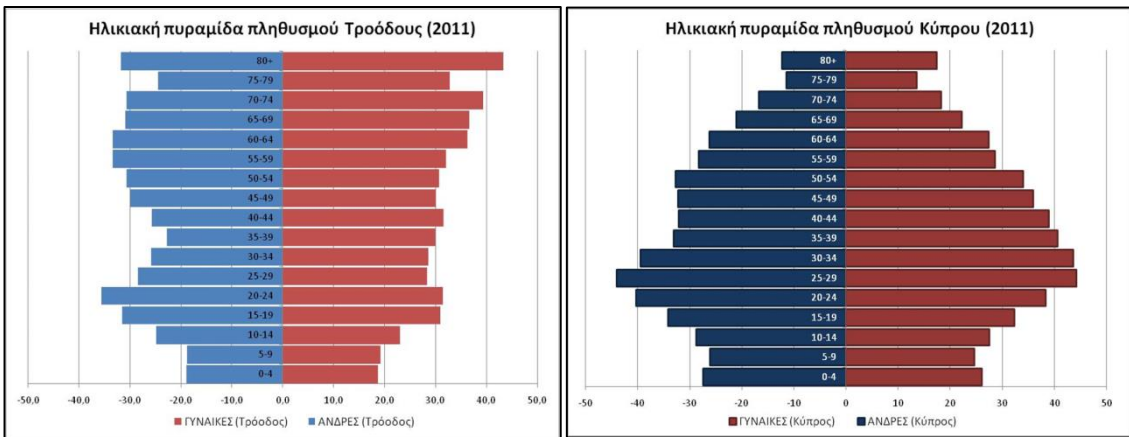
□ 3.528 αλλοδαποί (12,7% του πληθυσμού του Τρόδους) με χωρική συγκέντρωση κυρίως στην περιαστική ζώνη της Λεμεσού.

□ Η περίπτωση μόνιμης επιστροφής ορισμένων αποδήμων στην περιοχή δεν πρέπει να αποκλειστεί, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγκλιση του τρόπου ζωής και την απόκλιση στο κόστος διαβίωσης ανάμεσα στο Τρόδος και τις πόλεις.

□ Το νότιο Τρόδος εμφανίζει πληθυσμιακή ανάκαμψη (Κρασοχώρια), ενώ η Μαραθάσα και η Πιτσιλιά Λευκωσίας συνεχίζουν να χάνουν τον πληθυσμό τους.

□ Δυσκολίες στην προσέλκυση νέων ζευγαριών.

Ηλικιακή Διάρθρωση πληθυσμού

- Ηλικίες < 14 ετών: 16,8% (2001) σε 12,3% (2011)
- Ηλικίες > 65 ετών: 25,6% (2001) σε 27% (2011)

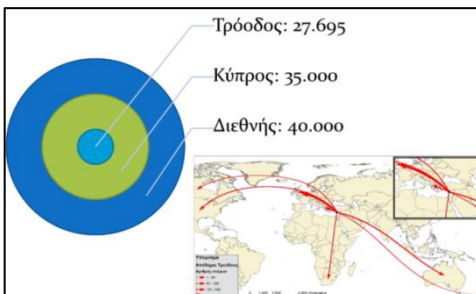

Προβολή πληθυσμού (2015-2030)-Βάση πρόβλεψης πληθυσμός 2011

Με βάση τις ηλικιακές προβολές προκύπτει ότι ο πληθυσμός του Τρόδους θα συνεχίσει να αυξάνει τους δείκτες γήρανσής του μέχρι το 2030. Πιο συγκεκριμένα προκύπτει ότι ο πληθυσμός άνω των 65 ετών, θα αυξηθεί από 27% που ήταν το 2011 σε 35% του συνολικού πληθυσμού το 2030.

	Lower	Baseline	Higher
2015	27.755	27.913	28.071
2020	28.443	28.639	28.835
2025	29.252	29.526	29.800
2030	30.092	30.442	30.792

Εποχικός πληθυσμός- Απόδημοι

Σημαντικός εποχικός πληθυσμός άνισα καταμετρημένος στο εσωτερικό της περιοχής, καθώς και χρονικά (σαββατοκύριακα/περίοδοι γιορτών/ καλοκαίρι). Η σημαντική παρουσία εποχικού πληθυσμού (κυρίως απόδημοι) και τουριστών βραχυχρόνιας επίσκεψης αυξάνει τη χρήση βασικών υποδομών (ύδρευση, αποχέτευση, οδικά δίκτυα, κτλ.).

Σημαντικό μέρος του εποχικού πληθυσμού προέρχεται από τους απόδημους της περιοχής οι οποίοι κατοικούν μόνιμα κυρίως στις μεγάλες πόλεις και στο εξωτερικό. Η περίπτωση μόνιμης επιστροφής ορισμένων στην περιοχή δεν πρέπει να αποκλειστεί, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγκλιση του τρόπου ζωής και την απόκλιση στο κόστος διαβίωσης ανάμεσα στο Τρόδος και τις πόλεις.

Καταγράφονται ασθενείς ενδείξεις για παραμονή ορισμένων νέων στα χωριά τους και για εγκατάσταση νέων ζευγαριών.

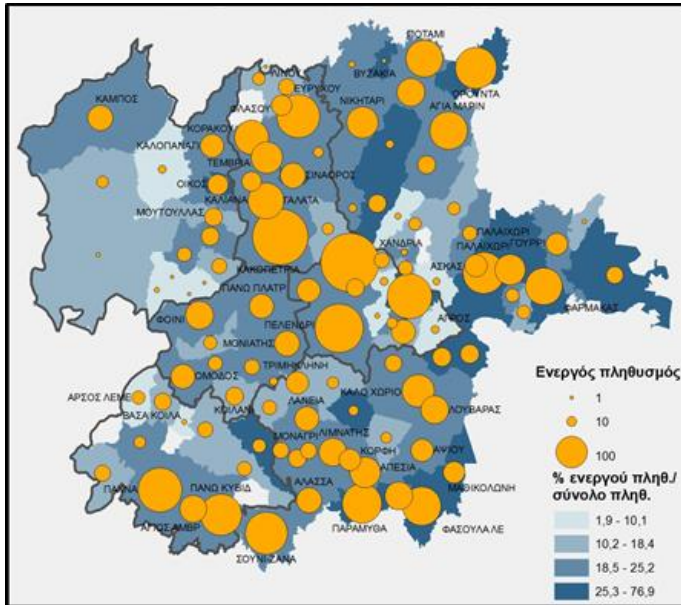
Η δημογραφική εικόνα της περιοχής (χαμηλά ποσοστά νέων και υψηλά ποσοστά ηλικιωμένων) αναδεικνύει το δημογραφικό κίνδυνο τον οποίο αντιμετωπίζει το Τρόδος. Η λήψη σύντομα δραστικών μέτρων συγκράτησης και προσέλκυσης πληθυσμού είναι απαραίτητη πλέον προκειμένου να μην καταρρεύσει η περιοχή δημογραφικά— τουλάχιστον σε ορισμένες περιοχές της.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Αριθμός Απασχολούμενων: **9.972 άτομα**

Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός: **11.048 άτομα**

Άνεργοι : **1.076 άτομα**

Το 47,7% των εργαζομένων κατοίκων του Τρόδους απασχολούνται εκτός περιοχής. 1388 εργαζόμενοι στο Τρόδος κατοικούν εκτός περιοχής

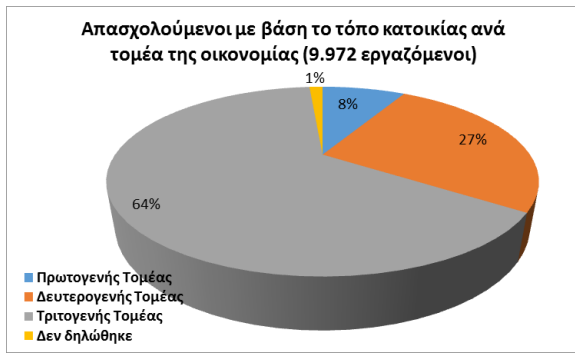
Η σύγκριση του αριθμού εργαζομένων στον τόπο διαμονής και στον τόπο εργασίας φανερώνει ότι το Τρόδος γενικά αποτελεί μεν ελκυστικό τόπο διαμονής, αλλά δεν προσφέρει θέσεις εργασίας σε ικανοποιητικό βαθμό. Τέτοιοι τόποι είναι πιο αναλυτικά η Πιτσιλιά Λευκωσίας, η ορεινή Μόρφου, τα Κρασοχώρια και η Κουμανδάρια. Αντίθετα τα Ορεινά Θέρετρα και η Μαραθάσα έχουν την ίδια αναλογία (περίπου 50%) μεταξύ του αριθμού των εργαζομένων που διαμένουν στο τόπο εργασίας και του αριθμού των προσφερόμενων θέσεων τοπικά.

Αξιολόγηση

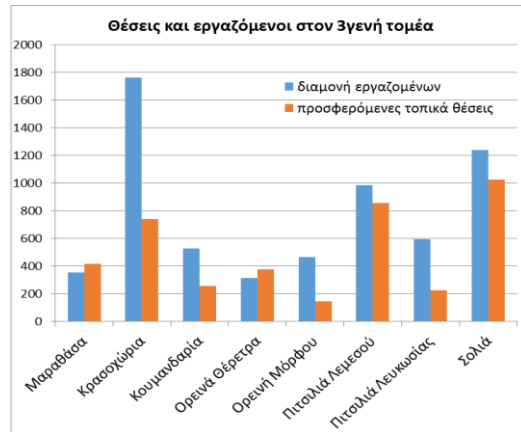
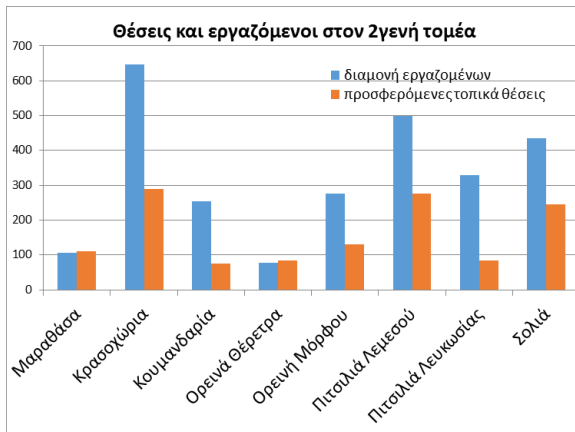
•••

- Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Τρόδους αντιπροσωπεύοντας το 40% του συνολικού πληθυσμού (έναντι 50% στο σύνολο της Κύπρου) φανερώνει ένα σχετικά περιορισμένο εργατικό δυναμικό (λόγω της υψηλής γήρανσης).
- Η ανεργία στο Τρόδος το 2011 παρέμενε σε χαμηλά επίπεδα (<10%).
- Όλοι οι παραγωγικοί τομείς διαθέτουν αξιόλογες παραγωγικές δυναμικές εξασφαλίζοντας μια σχετική ολοκλήρωση της τοπικής οικονομίας.
- Το εργατικό δυναμικό στο Τρόδος είναι περιορισμένο και συγκεντρωμένο σε τρεις κυρίως περιοχές (Νότια Πιτσιλιά, Σολέα και Κρασοχώρια). Οι ελλείψεις ωστόσο, σε εργατικό δυναμικό αντισταθμίζονται εν μέρει από την εγκατάσταση μεταναστών.
- Οι θέσεις απασχόλησης στο εσωτερικό της περιοχής παραμένουν μη ελκυστικές, γεγονός που προκαλεί την αναζήτηση θέσεων εργασίας στις πόλεις. Αυτό περιορίζει τη συγκράτηση των νέων και δυσκολεύει την προσέλκυση νέου πληθυσμού.
- Προοπτικές απασχόλησης διαφαίνονται μέσα από την αξιοποίηση των τοπικών πόρων με εστίαση στην μεταποίηση, στον τουρισμό και μεσομακροπρόθεσμα, στο περιβάλλον και στις ανάγκες του πλαισίου ζωής.

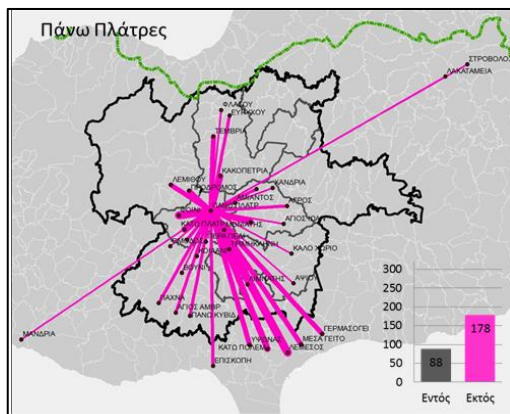
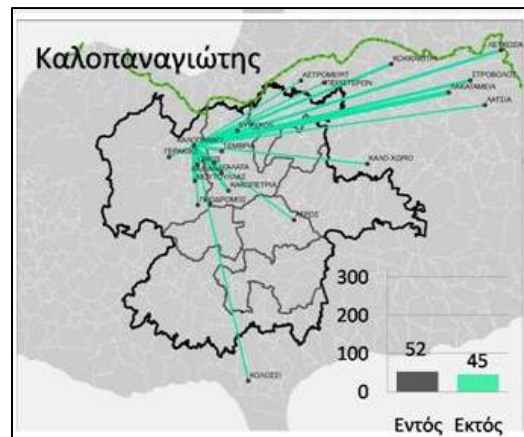
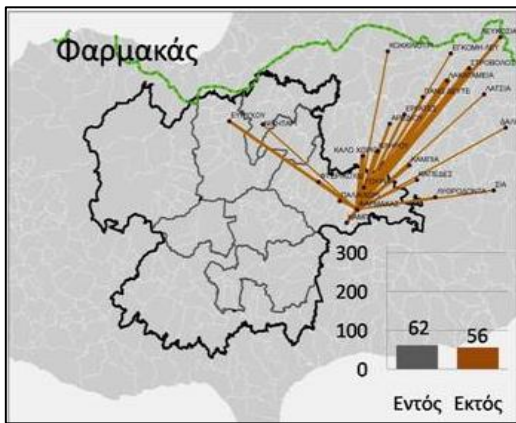
Απασχόληση με βάση το τόπο κατοικίας και τον τόπο εργασίας των εργαζομένων

Στο σύνολο των απασχολούμενων με τόπο διαμονής εντός Τροόδου, οι απασχολούμενοι στη γεωργία αντιστοιχούν στο 8%, ενώ στο σύνολο των εργαζομένων εντός του Τροόδου, ανέρχονται στο 14%.

Κινητικότητα των απασχολούμενων

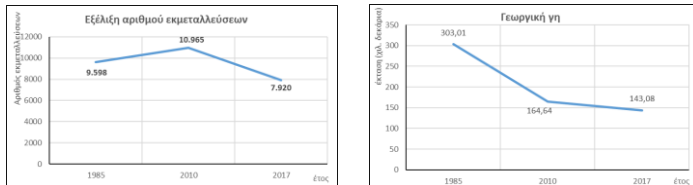

Οι **κεντρικές Κοινότητες** ελκύουν εργαζόμενους από μία διευρυμένη χωρικά ζώνη η οποία περιλαμβάνει τόσο περιοχές εντός και εκτός του Τροόδου, ενώ οι πιο **περιφερειακές Κοινότητες** προσελκύουν εργαζόμενους κυρίως από τις εκτός του Τροόδου περιοχές. Οι χάρτες δείχνουν τις καθημερινές κινήσεις των εργαζομένων όπου φαίνεται η πολύ μεγάλη κινητικότητα που υπάρχει προς το Τρόδος σε καθημερινή βάση για εργασία.

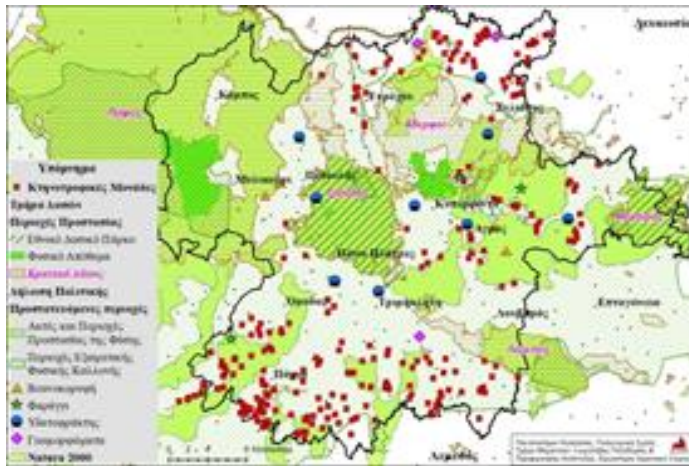
ΓΕΩΡΓΙΑ

Τάσεις

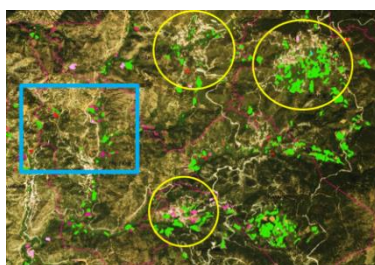
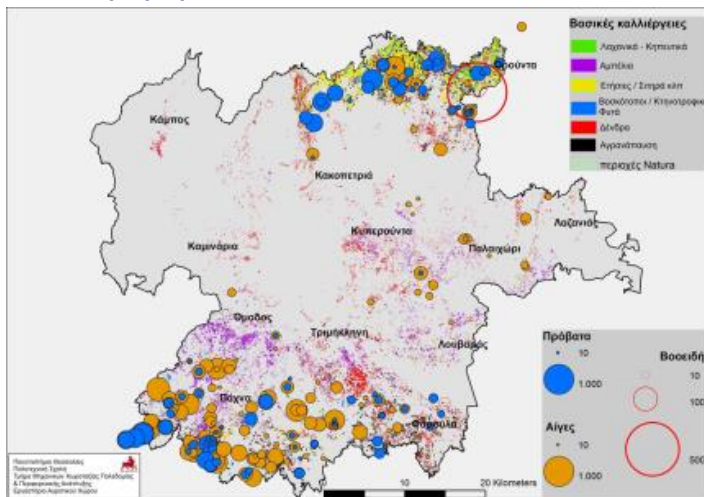
□ Εξέλιξη γεωργικής γης και εκμεταλλεύσεων

Κατανομή των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στο Τρόδος και Περιοχές Προστασίας

□ Παραγωγικές εξειδικεύσεις

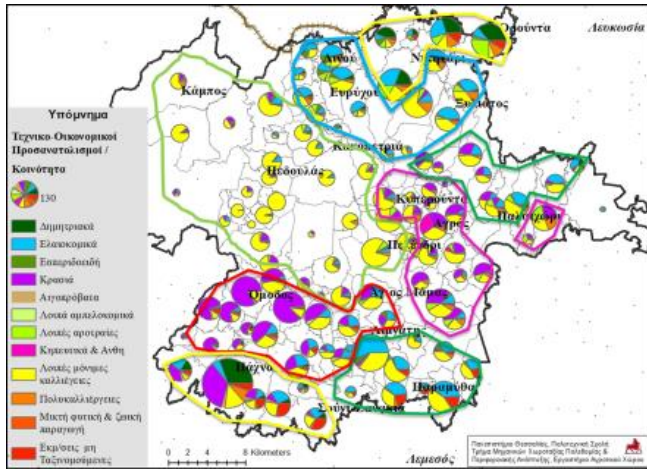
Κυριαρχία παραδοσιακών μεσογειακών καλλιεργειών: αμπέλια, ελιές και σπυροφόρα δένδρα

Περιορισμός καλλιεργειών γύρω από τον οικισμό και κατά μήκος των δρόμων

Αξιολόγηση

- Γη: πολυτεμαχισμός, πολυκληρονομικότητα
- Άσκηση κτηνοτροφίας σχεδόν αποκλειστικά περιμετρικά του Τρόδους
- Γήρανση και ισχνή ηλικιακή ανανέωση γεωργών. Έλλειψη εργατών και γραφειοκρατία για απασχόλησή τους
- Χαμηλές τιμές 1^{ης} ύλης (μη ανάδειξη ποιότητας-ταυτότητας)
- Ικανοποιητικό σύστημα συμβουλών αλλά ανεπαρκές για την ανάδειξη της ποιοτικής γεωργίας
- Συνεχής εγκατάλειψη της γεωργικής γης → υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος → ζήτημα ανάκτησης και διαχείρισης παραγωγικού κεφαλαίου
- Προσανατολισμός προς το εντατικό πρότυπο παραγωγής
- Ανάγκη ολοκληρωμένης και συντονισμένης υποστήριξης της κτηνοτροφίας
- Ασθενής οργάνωση των παραγωγών
- Πρωτογενή παραγωγή χωρίς προστιθεμένη αξία εκτεθειμένη στο διεθνή ανταγωνισμό
- Διαχείριση και ανάκτηση της εγκαταλειμμένης γεωργικής γης
- Αδυναμία οικοδόμησης και ανάδειξης της ποιοτικής γεωργίας
- Σημαντικό κεφάλαιο για την περιοχή αποτελούν οι μικρές πολυδραστήριες οικογενειακές εκμεταλλεύσεις

Οι γεωργίες του Τροόδους (παραγωγικός προσανατολισμός των εκμεταλλεύσεων ανά κοινότητα)

□ Διάρθρωση εκμεταλλεύσεων

- 8.155 εκμεταλλεύσεις
 - ◆ 7.876 γεωργικές, 235 κτηνοτροφικές & 44 μικτές οργανώνουν την εκμετάλλευση του Τροόδους
 - ◆ Πολυδραστήριες οικογενειακές στην μεγάλη πλειονότητα
 - ◆ το 55% εκ τις οποίες διαμένουν στις πόλεις
 - ◆ το 44,4% των αγροτών έχουν ηλικία άνω των 65 ετών ενώ μόλις το 1,5% είναι ηλικίας κάτω των 30 ετών.

Υπαρξη «κρίσιμης μάζας» εκμεταλλεύσεων ανά ιστορική περιοχή

□ Προοπτικές αύξησης προστιθέμενης αξίας

Χαμηλής αξίας προϊόντα			Αγορά	Βαθμός Οργανώσης
Σιτηρά	35.000	40.300 δεκ		
Κτηνοτροφικά φυτά	5.300			
Υψηλής αξίας προϊόντα			Χύμα, Λαϊκή, Έμπορο, Υπεραγορά	στοιχειώδης
Λαχανικά	1.646	3.054 δεκ		
Πατάτες	1.481			
Εσπεριδοειδή	1.156			
Δυνητικά Υψηλής αξίας προϊόντα			Μεταποίηση	καλή
Αμπέλι	25.005	62.472 δεκ		
Ελιές	11.629			
Φυλλοβόλα	11.156			
Χαρουπιές	1.793			
Αρωματικά	400			
Αμύγδαλα, Φουντουκία	8.273			
Περβόλια	3.216			

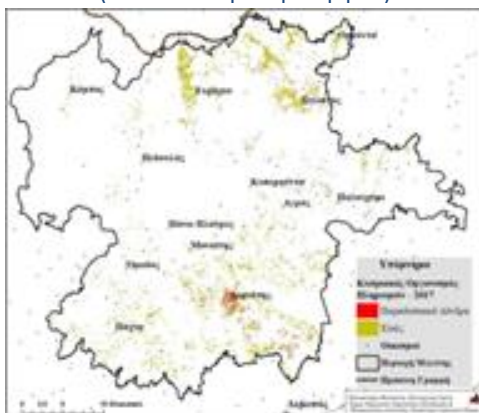
Πηγή δεδομένων: ΚΟΑΠ 2017

Στοιχεία ανάδειξης πόρων

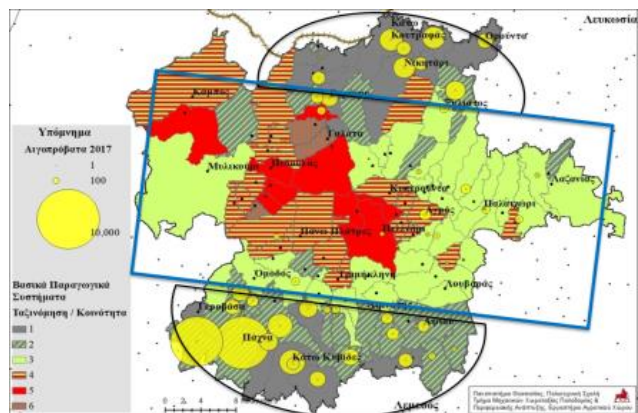
- ☑ αγρο-οικοσύστημα
- ☑ βαθμός επιβάρυνσης περιβάλλοντος,
- ☑ τοπίο,
- ☑ γαιότοπος,
- ☑ κληρονομιά (τεχνονομία, πρακτικές, ..)

Αξία: οι καλλιέργειες σε συνδυασμό με την χαμηλή κατανάλωση νερού, προϊόντων φυτοπροστασίας και λιπασμάτων, χαρακτηρίζονται ως μεγάλης φυσικής αξίας

Γαιότοποι Ελαιώνων (Σολέα και Ορεινή Μόρφου)

Ζώνες δυνητικής αύξησης της αξίας των γεωργικών προϊόντων

ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

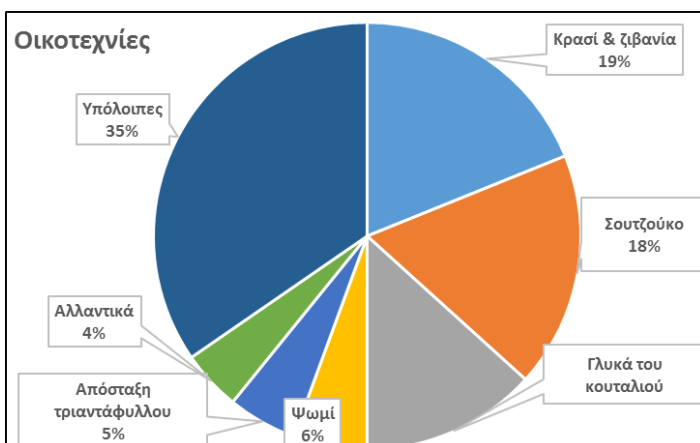
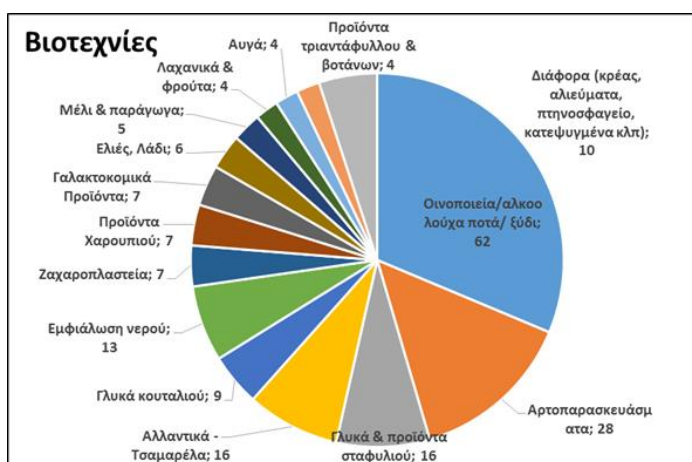
□ Δυναμικό του μεταποιητικού κλάδου

484 επιχειρήσεις επεξεργασίας τροφίμων (επιτόπια)

- ✓ 198 βιοτεχνίες (ορισμένες εγγεγραμμένες και κάποιες εγκεκριμένες)
- ✓ 286 «οικοτεχνίες» (μικρού μεγέθους βιοτεχνία εντός της οικίας)

474 λουπές μεταποιητικές επιχειρήσεις (επιτόπια)

□ Παραγωγικές εξειδικεύσεις

- ⇒ Οι επιχειρήσεις αγροτροφίμων παράγουν προϊόντα αξιοποιώντας γεωργικά προϊόντα (σταφύλια, φρούτα, αρωματικά), παραδοσιακές τεχνονγνωσίες και τεχνικές παραγωγής της περιοχής, συχνά σε διάφορες παραλλαγές ανά περιοχή.
- ⇒ Σύγχρονες επιχειρήσεις οικογενειακές, με προβλήματα στο marketing των προϊόντων (συσκευασία, ετικέτα, δεσμούς με το τόπο παραγωγής) και στην εμπορία (ατομικό δίκτυο διανομής, μη οργάνωση)
- ⇒ Σε αρκετές οικογενειακές επιχειρήσεις, τα νεαρά μέλη εξειδικεύονται στην οικονομία-μάρκετινγκ ή στο τρόφιμο

Αξιολόγηση

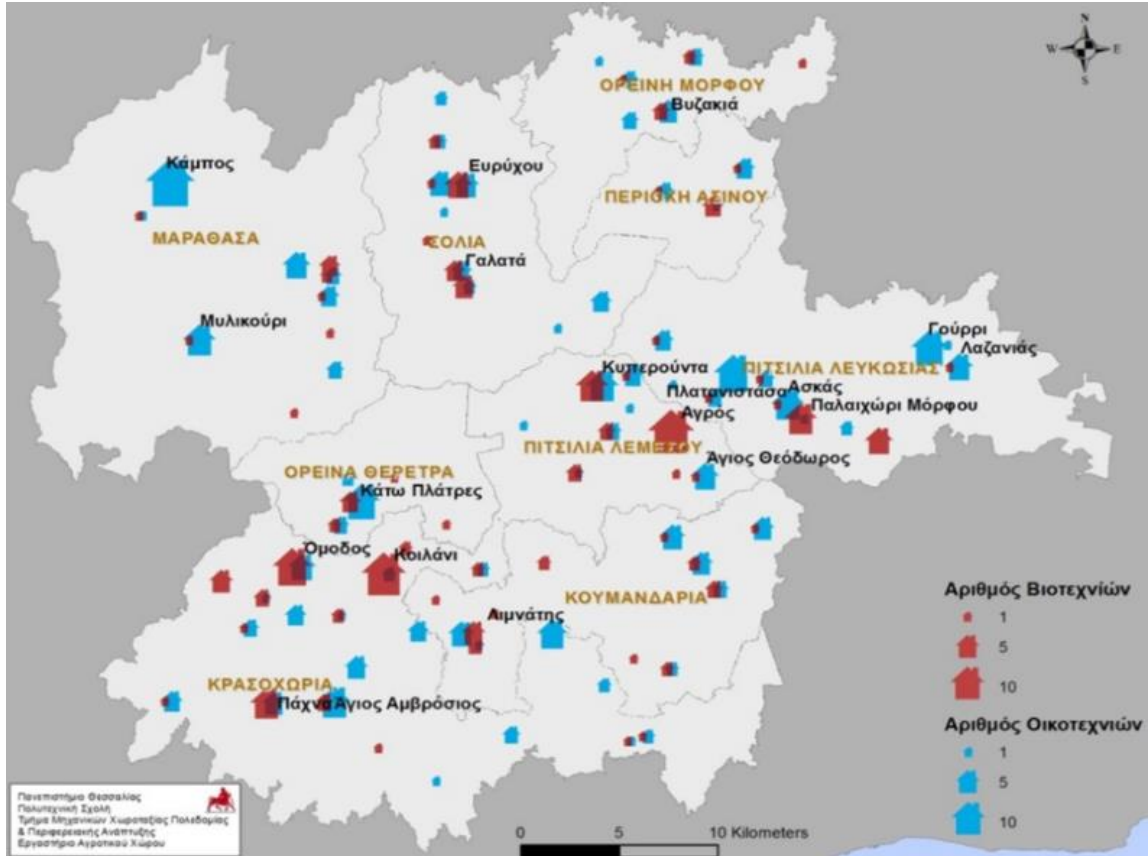

- αξιόλογη ποικιλία τοπικών προϊόντων βασισμένων στην τοπική παραγωγή και τεχνογνωσία
- η οικοτεχνία διευκολύνει την ένταξη γεωργών, φορέων τεχνογνωσιών μεταποίησης, στον βιοτεχνικό τομέα
- οι βιοτεχνίες και οι «οικοτεχνίες» παρασκευάζουν ίδια προϊόντα, γεγονός που επιτρέπει την ανάπτυξη συνεργασιών
- σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων σε καθεστώς ανομίας λόγω πολύπλοκου και ελλιπούς συστήματος αδειοδότησης
- σημαντικό έλλειμμα στον εντοπισμό και την ανάδειξη των ποιοτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων για τα οποία απαιτείται εξειδικευμένη έρευνα-μελέτη
- πολλές επιχειρήσεις συμμετέχουν σε εκθέσεις λαμβάνοντας διακρίσεις. Ωστόσο, υπάρχει έλλειμμα συντονισμού για προώθηση των προϊόντων στο εξωτερικό
- Απουσία εξειδικευμένου υποστηρικτικού φορέα για την ανάπτυξη της μεταποίησης
- Δυνατότητα ένταξης της τοπικής κληρονομημένης γνώσης και τεχνογνωσίας, στην παραγωγή και «εικόνα» των τοπικών προϊόντων, αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση
- Το Τρόπος θεωρείται ικανό να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες για παραγωγή προϊόντων ποιότητας
- Έλλειμμα στην οργάνωση των μεταποιητών
- Αδυναμίες ένταξης των επιχειρήσεων σε συστήματα ποιότητας

Επενδύσεις στη βιοτεχνία

- ✓ Τρόφιμα Φυτικής Προέλευσης: 1εκ. € (ΠΑΑ)
- ✓ Τρόφιμα Ζωικής Προέλευσης: 1,5εκ. € (ΠΑΑ)
- ✓ Οινοποιεία: 17εκ. € (ΠΑΑ)

Χωρική διασπορά των βιοτεχνιών

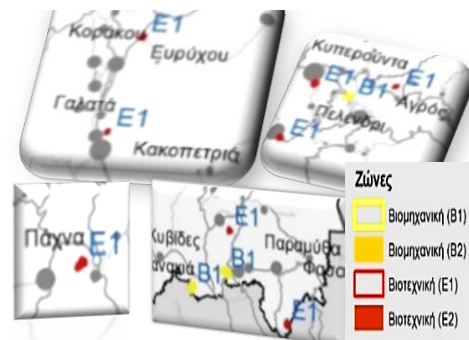

Αγορά: τοπική αγορά (το κατάστημα της επιχείρησης, τοπικά καταστήματα, εμποροπανηγύρεις, λαϊκό παζαράκι Τριμίκλινης και τοπικά πολιτιστικά φεστιβάλ εντός και εκτός Τροόδους), δημοτικές & λαϊκές αγορές Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού, φρουταρίες & υπεραγορές των πόλεων αυτών, αγορές χονδρικής (Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού) και ορισμένες ποσότητες στο εξωτερικό.

Αναγνωρισμένα προϊόντα ποιότητας

- ◆ ΠΟΠ : οι οίνοι : Πιτσιλιάς, Κρασοχωρίων και Κουμανδαρία
- ◆ ΠΓΕ: Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού, Ζιβανία, 2 οίνοι (Λευκωσίας και Λεμεσού),
- ◆ στο τελικό στάδιο έγκρισης: αλλαντικά Πιτσιλιάς
- ◆ σε εθνικό επίπεδο εξετάζεται το «ροδόσταγμα Αγρού»
- ◆ υπό θεσμοθέτηση το «προϊόν ορεινής παραγωγή»

Βιομηχανικές & Βιοτεχνικές ζώνες

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τάσεις

❑ Αριθμός αδειοδοτημένων καταλυμάτων από τον ΚΟΤ:

49 το 2006, 90 το 2017 ενώ η επιτόπια έρευνα (2018) κατέγραψε 256.

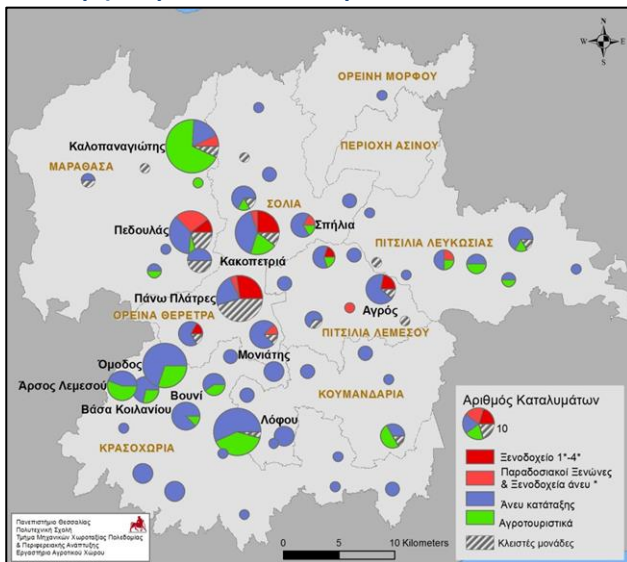
❑ Κλίνες: 2.091 (2017 – επίσημα στοιχεία), 2.921 (επιτόπια)

❑ Εστιατόρια: 382 (2017-επίσημα στοιχεία), η επιτόπια (2018) κατέγραψε 511 επιχειρήσεων εστίασης (εστιατόρια, καφενεία, κυλικεία)

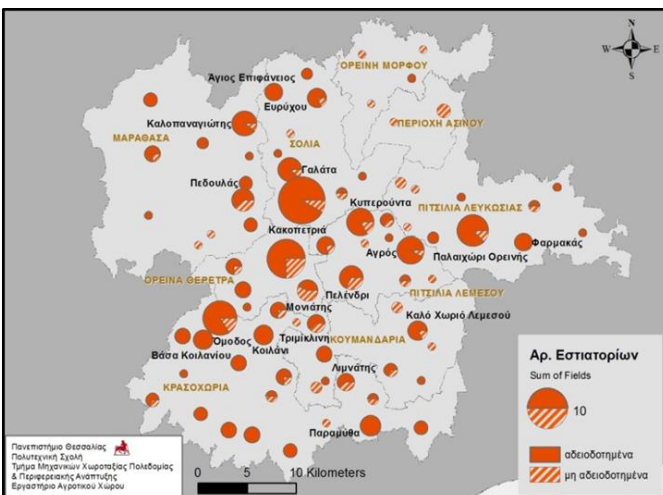
Κατανομή και συγκέντρωση τουριστικού δυναμικού

Ο τουρισμός παρόλη την πολυπλοκότητά του ως δραστηριότητα είναι αναμφισβήτητα ένας από τους δυναμικούς τομείς της περιοχής του Τροόδου προσφέροντας πολλά αξιοθέατα, και δυνατότητες ανάπτυξης εμπειριών. Το μέλλον του στηρίζεται στην συμπληρωματικότητα του με τους άλλους τομείς δραστηριότητας.

Κατανομή τουριστικών καταλυμάτων

Κατανομή χώρων εστίασης

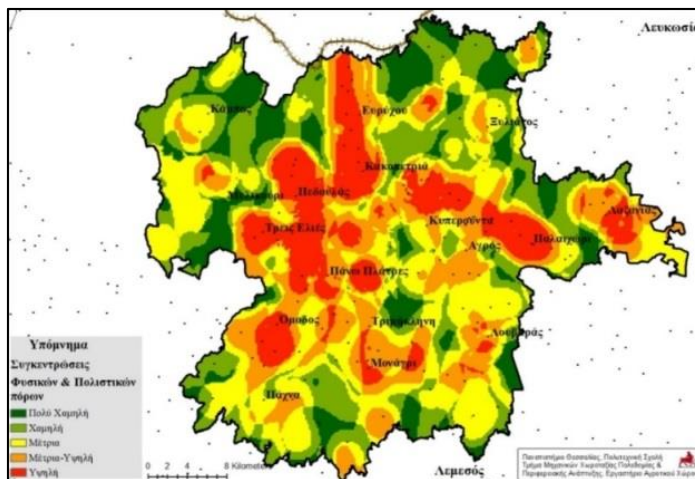
Αξιολόγηση

- ❑ Κοστοβόρα μη αξιοποιημένα έργα (κατασκευή παρά λειτουργία)
- ❑ Πολλαπλοί Φορείς (ΚΟΤ, Επαρχίες, ΑΝΕΤ) για Μουσεία, Διαδρομές, Κέντρα πολιτισμού. Δυσκολίες συντονισμού
- ❑ Πολύπλοκες διαδικασίες εξασφάλισης απαιτούμενων αδειών (9-24 μήνες) ετήσιας διάρκειας και σύστημα κατάταξης
- ❑ Ασθενής επαγγελματική οργάνωση (ΠΑΣΥΞΕ, Σύνδεσμος Εστιατόρων)
- ❑ Έλλειψη προσωπικού & εξειδικευμένου προσωπικού
- ❑ Έλλειψη εξειδικευμένων σχεδίων εκπαίδευσης προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες του Τροόδου: οικογενειακές επιχειρήσεις, και εποχικότητα ορεινού τουρισμού
- ❑ Δυσκολίες ένταξης των διαδρομών σε τοπικά σύμφωνα συνεργασίας και σύνδεσης με την αγορά
- ❑ Απουσία ορεινού τουριστικού προϊόντος και διαδικασιών προώθησής του
- ❑ Έλλειμμα προδιαγραφών και διαδικασιών εγγύησης ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών
- ❑ Έλλειψη προδιαγραφών για ίδρυση και λειτουργία κοινωτικών υποδομών (Μουσεία, κοινοτικά κτίρια)
- ❑ Χαμηλή πληρότητα των καταλυμάτων και υψηλή εποχικότητα

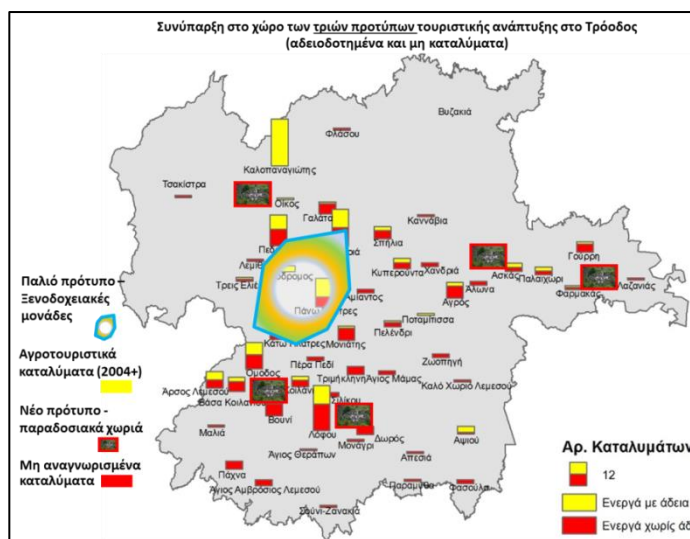
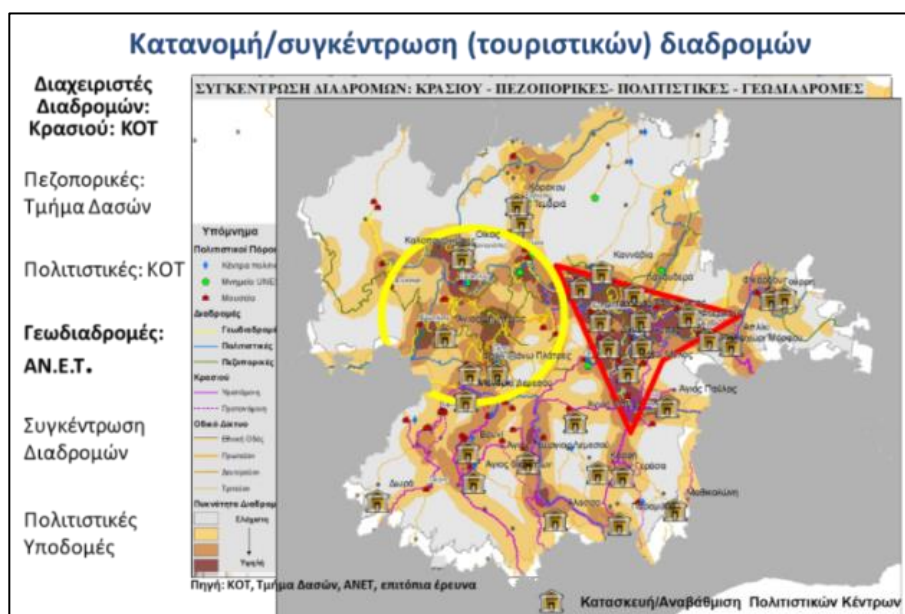
Συγκέντρωση φυσικών & πολιτιστικών πόρων

Επενδύσεις μέσω σχεδίων Χορηγιών:

- Αγροτουρισμού: καταλύματα: 31 εκ € μελέτες: 5 εκ €
- προβολής τουρισμού υπαίθρου στις αγορές: 4,4 εκ €
- Αγροτουρισμού (υποδομές τουρισμού): 2,2 εκ €
- Εμπλουτισμού ΚΟΤ : 6 εκ € (κέντρο ΣΠΑ)

Μη πλήρη αντιστοίχιση πολιτιστικών υποδομών και διαδρομών (μεγάλες κοινότητες) με τους τόπους τουριστικής δραστηριότητας.

Πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης

- ⇒ Ξενοδοχειακές μονάδες – παλιό μοντέλο
- ⇒ Αγροτουριστικά καταλύματα
- ⇒ Παραδοσιακά Χωριά

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αξιολόγηση

Πλούσια χλωρίδα και πανίδα ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό & Εθνικό δίκτυο προστασίας

✓ Βασικές Πιέσεις

- Κίνδυνος Πυρκαγιάς.
- Κλιματική Αλλαγή (ξηρασία – πλημμύρες, κτλ.).
- Εγκατάλειψη γεωργικής γης.
- Υποβάθμιση του τοπίου από ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
- Διάθεση απορριμμάτων.

✓ Διακυβέρνηση

- Κατακερματισμένες αρμοδιότητες προστασίας & διαχείρισης σε διαφορετικές υπηρεσίες.
- Έλλειμμα συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα προστασίας

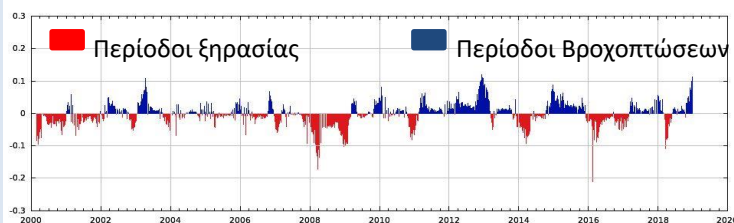
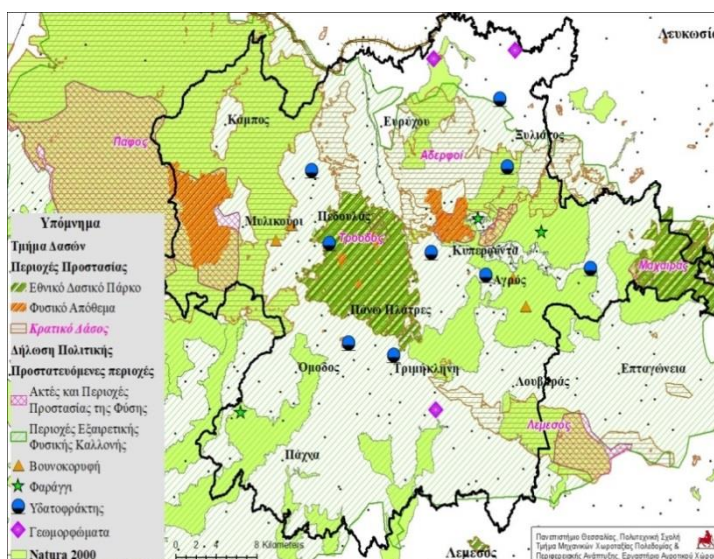
- Προστασία, διαχείριση προστατευόμενων περιοχών σε επίπεδο οικολογικού τοπίου.

- Συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στη λήψη αποφάσεων σε δράσεις προστασίας.

- Αξιοποίηση των μέτρων περιβαλλοντικής πολιτικής σε συνεργασία με τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες

- Ανάπτυξη περιβαλλοντικών υπηρεσιών

- Natura 2000: Έκταση 845 km² ή 57,2% της περιοχής.
- Πέντε κρατικά δάση: Έκταση 500 km² ή 34% της περιοχής.

Παρακολούθηση ξηρασίας σε διάστημα 18 ετών : 2000-2018

Κρίσιμο Ζήτημα

Η περιοχή του Τρόδους να αποκτήσει την ικανότητα να αξιοποιήσει τις όλο και πιο ισχυρές περιβαλλοντικές πολιτικές για την προστασία, διαχείριση και αξιοποίηση των φυσικών της πόρων

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Αξιολόγηση

- Το Τρόδος αποτελεί τη βασική πηγή παραγωγής νερού για την Κύπρο
- Υπαρξη αρκετών φραγμάτων / δεξαμενών.

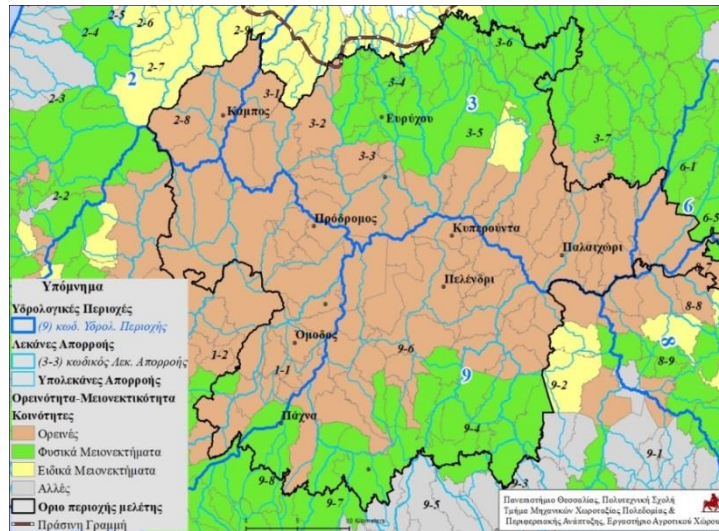
Προβλήματα-Ελλείψεις

- Υπερβολικός αριθμός ΑΤ & ΑΣ για ορθολογική διαχείριση.
- Μεγάλες απώλειες νερού στα αρδευτικά δίκτυα.
- Αδυναμίες στο σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου χρήσης νερού.
- Απουσία μέσων και εργαλείων για την αξιολόγηση: (α) της διαχείρισης του νερού σε κλίμακα κοινότητας και (β) του υδατικού ισοζυγίου σε κλίμακα των λεκανών απορροής

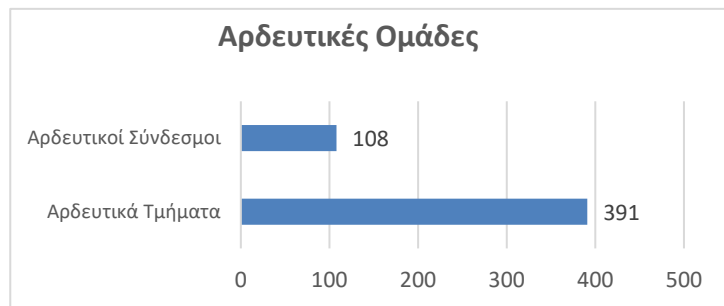

- Άρθρωση Υδατικής & Αναπτυξιακής Πολιτικής.
- Εξειδίκευση του 2ου Σχεδίου Δ.ΛΑΠ στην κλίμακα Τροόδους & Κοινοτήτων.
- Εκσυγχρονισμός Δικτύων άρδευσης – Υδρευσης.
- Οργάνωση θεσμική και λειτουργική του Τροόδους σε δύο κλίμακες: (α) Κοινοότητες & (β) Λεκάνης Απορροής.
- Προσδιορισμός περιθ/ντικών υπηρεσιών (οικολογικό νερό).

Από τον ορεινό όγκο του Τροόδους ξεκινούν πολυάριθμα Υδατορέματα
 Η μέση ετήσια βροχή είναι μεγαλύτερη των 1100 mm.
 Η συνολική μέση απορροή στην Κύπρο είναι της τάξης των 300 x106m³ ετησίως

Χάρτης Υδρολογικών Περιοχών & Λεκανών Απορροής

Μεγάλος αριθμός Αρδευτικών Ομάδων στην περιοχή του Τροόδους

Κρίσιμο Ζήτημα

Ανάγκη επανίδρυσης των θεσμών του νερού & επαναπροσδιορισμού της αποστολής τους: βιώσιμη διαχείριση του υδατικού πόρου, αποτελεσματικότητα στην άρδευση, σύνδεση με την τοπική ανάπτυξη.

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Οργάνωση οδικού δικτύου σε δύο βασικές κλίμακες

A. Περιφερειακή Κλίμακα: συνδεσιμότητα της περιοχής με εξωτερικούς πόλους και περιοχές

- Με τις δύο μεγάλες πόλεις

Λευκωσία-Ευρύχου: εξυπηρέτηση Σολέας και Μαραθάσας. Αξιολόγηση εναλλακτικών χαράξεων

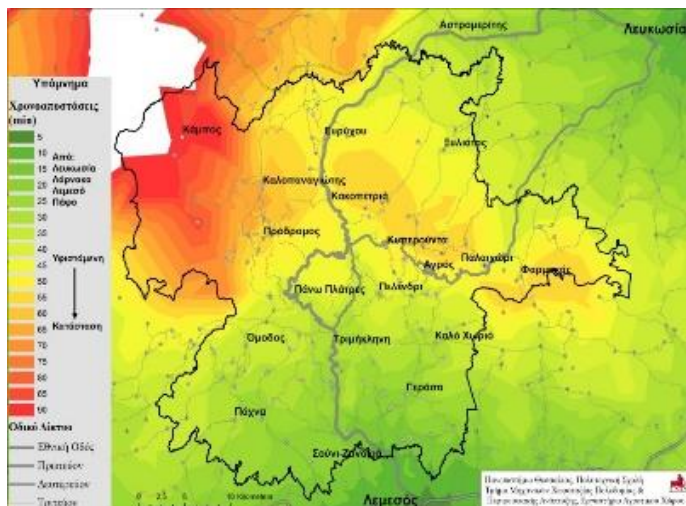
Λευκωσία Παλαιχώρι: Εξυπηρέτηση Β. Πιτσιλιάς. Σημαντική μείωση χρονοαπόστασης στον περιμετρικό Λευκωσίας.

Λεμεσός-Τρόδος: εξυπηρέτηση νότιου Τρόδου. Σημαντική μείωση χρονοαπόστασης στο τμήμα Παλώδια-Αλασσα

- Οι μικρές διεπαρχιακές συνδέσεις

Λάρνακα μέσω Οδού, Αγ. Νικόλαο Πάφου από Μανδριά και Καμινάρια και προς οδόφραγμα Λεύκας: Δευτερεύουσες πύλες εισόδου στο Τρόδος με τουριστική σημασία. Απαιτείται η βελτίωση τους.

Χρονοαποστάσεις από τα 4 αστικά κέντρα της Κύπρου

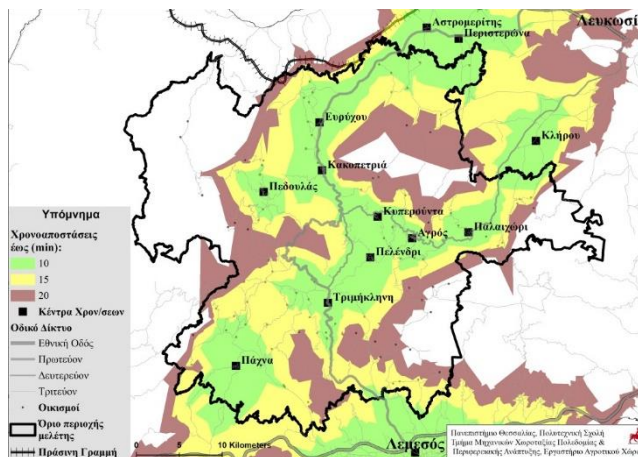
Αξιολόγηση

- ❑ Ικανοποιητική κάλυψη της περιοχής
- ❑ Καλή εξυπηρέτηση των μετακινήσεων προς τις βασικές μονάδες υγείας και εκπαίδευσης καθώς και τους τόπους απασχόλησης
- ❑ Χαρακτήρας των έργων συχνά αποσπασματικός
- ❑ Ζητήματα ανακατανομής της ευθύνης του οδικού δικτύου στους αρμόδιους φορείς
- ❑ Αξιοποίηση της «Ψηφιακής Στρατηγικής της Κύπρου» για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες και τον απεγκλωβισμό των ορεινών Κοινοτήτων
- ❑ Ανάγκη βελτίωσης του σχεδιασμού με βάση τις θετικές προοπτικές για την τουριστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της β' κατοικίας.
- ❑ Έλλειψη ολοκληρωμένης και στοχευμένης κυκλοφοριακής πολιτικής

B. κλίμακα του Τρόδου (εσωτερική συνδεσιμότητα): η συμβολή του τοπικού οδικού δικτύου στην κινητικότητα και πρόσβαση του πληθυσμού σε απασχόληση και υπηρεσίες είναι ιδιαίτερης σημασίας

- συνδεσιμότητα μεταξύ πόλων εγγύτητας / εξυπηρετήσεων (π.χ. Πεδουλάς, Πάχνα, Παλαιχώρι) και απομονωμένων ενοτήτων χωριών (χωρητικοί & διακοινοτικοί δρόμοι). Δρόμοι που βοηθούν στη διάχυση της κυκλοφορίας και χρειάζονται αναβάθμιση με τήρηση των βασικών προδιαγραφών. Κύριες περιοχές εστίασης : Ν και Β Μαραθάσα, Β & Ν Πιτσιλιά, άξονας Άγιος Μάμας-Καλό Χωριό-Αρακαπάς

Χρονοαποστάσεις από τα οικιστικά κέντρα Τρόδου

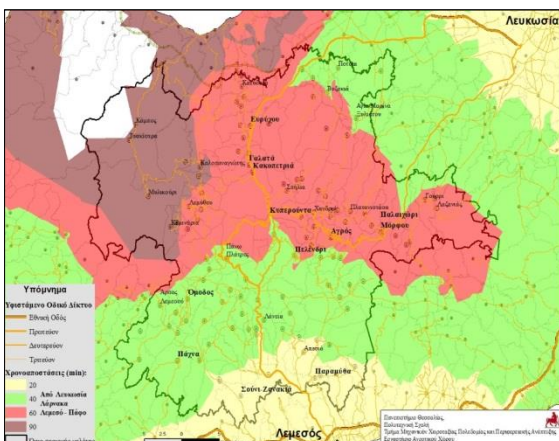
- συνδεσιμότητα μεταξύ των ιστορικών περιοχών και βασικών οικισμών (κεντρικοί οδικοί άξονες που συνδέουν τα κεφαλοχώρια της περιοχής): αντιμετώπιση δυσκολιών στο πέρασμα του Καρβουνά, βελτίωση τεχνικών χαρακτηριστικών των δρόμων (πχ κατασκευή 2+1 λωρίδων)

Εξισορρόπηση μεταξύ βελτίωσης της εσωτερικής (οικιστικά κέντρα) και εξωτερικής (αυτοκινητόδρομοι) συνδεσιμότητας .

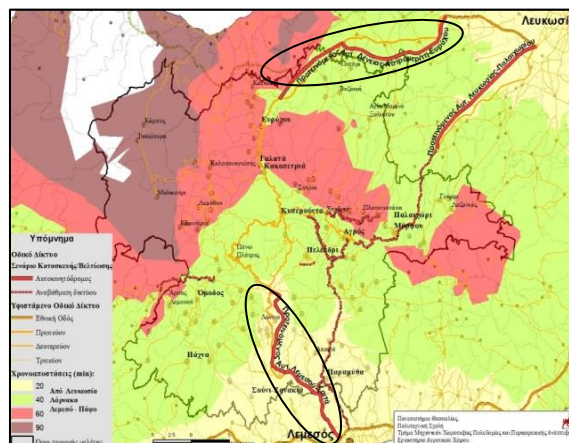
Το σενάριο των αυτοκινητοδρόμων: προς την υιοθέτηση σταδιακής και τμηματικής επιλογής

Η διάγνωση (προσομοίωση των επιπτώσεων στις χρονοαποστάσεις των τριών προτεινόμενων σχεδίων-έργων αυτοκινητοδρόμων), φανερώνει ότι:

α) Η διαδρομή Λευκωσίας-Παλαιχώρι αποτελεί τη βέλτιστη για τον απεγκλωβισμό του κεντρικού Τροόδου όπως δείχνουν οι παρακάτω χάρτες,

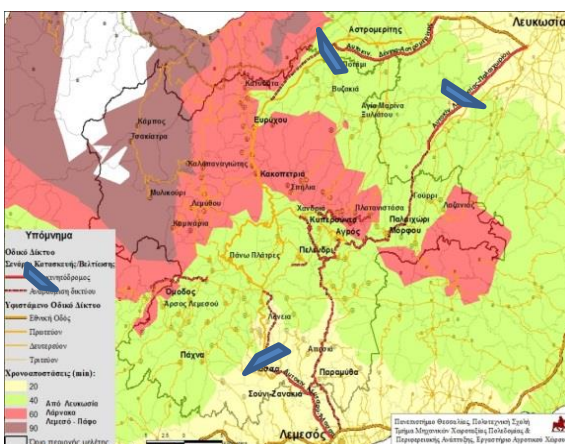

Χρονοαποστάσεις από τις 4 πόλεις (υφιστάμενο δίκτυο

Προτεινόμενα σχέδια-έργα αυτοκινητοδρόμων (2019-2030) και χρονοαποστάσεις από τις 4 πόλεις

β) Το κόστος για την κατασκευή του συνόλου των έργων είναι υπερβολικό σε σχέση με την προσδοκώμενη μείωση της χρονοαπόστασης.

Προτεινόμενα τμήματα αυτοκινητοδρόμων από τη μελέτη και χρονοαποστάσεις (Λευκωσία & Λεμεσός)

Στη βάση αυτή προτείνεται η διερεύνηση της αναπροσαρμογής του σχεδιασμού και προγραμματισμού της εκτέλεσης των τριών αυτοκινητοδρόμων, με στόχο:

- α) την ταυτόχρονη και σταδιακή κατασκευή των τριών σχετικών έργων μέχρι τις πύλες εισόδου του Τροόδου (συμβάλλουν σε αξιόλογη μείωση των χρονοαποστάσεων Δένεια – Αστρομερίτη, Περιφερειακός Ανθούπολης, Λεμεσός – Άλασσα) και
- β) την ουσιαστική βελτίωση των τμημάτων που βρίσκονται εντός της περιοχής, κυρίως για την οδική ασφάλεια.

Αξιολόγηση:

Από τη σύγκριση του σχεδίου κατασκευής των νέων αυτοκινητοδρόμων και του προτεινόμενου σεναρίου βελτίωσης των οδικών τμημάτων εντός της περιοχής, προκύπτει ότι οι Χρονοαποστάσεις δεν μεταβάλλονται.

ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

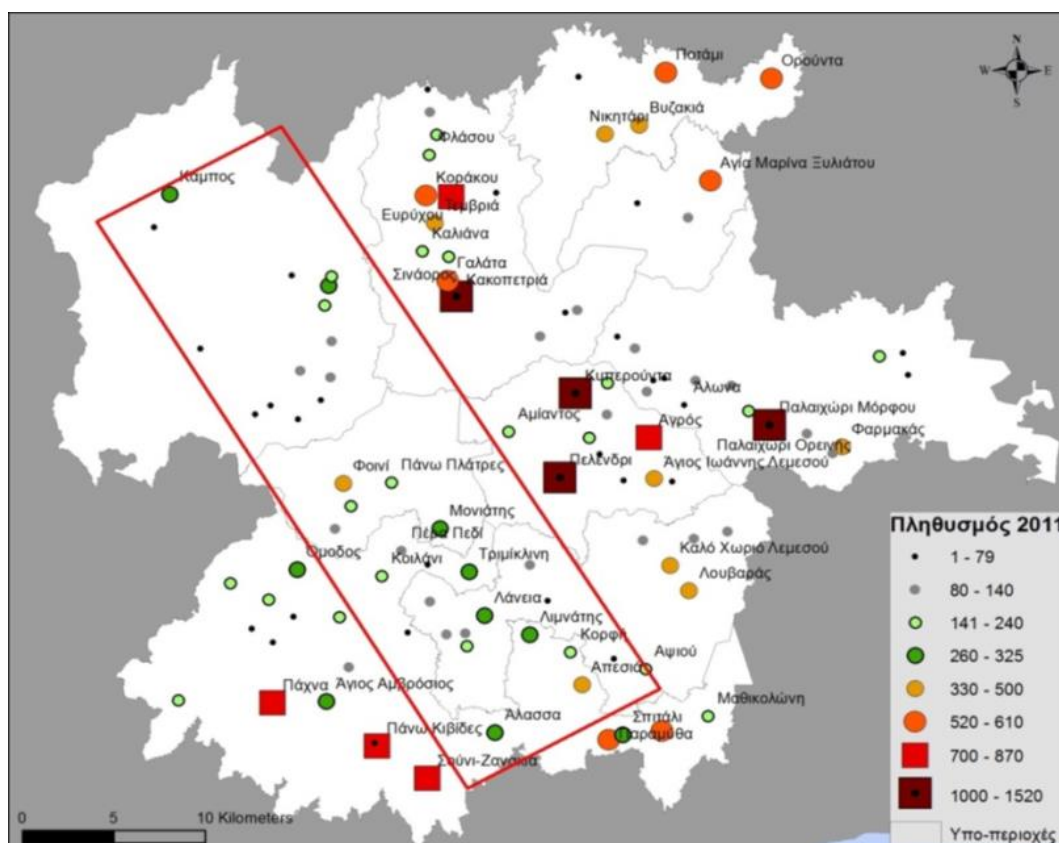
- ❑ 115 μικροί οικισμοί, μόνο 8 οικισμοί με πληθυσμό 800-1.500 κατοίκους
- ❑ Προβληματικές πληθυσμιακά ζώνες: Μαραθάσα, Ορεινά Θέρετρα, κεντρικά και δυτικά Κρασοχώρια
- ❑ Ένας αριθμός 12 οικισμών παρέχουν σημαντικό αριθμό κυβερνητικών υπηρεσιών και εμπορικών εξυπηρετήσεων. Διακρίνονται σε **Πόλους-Δίκτυα Οικισμών** (Σολέα, Νότια Πιτσιλιά, ζώνη Μονιάτης-Πλάτρης-Φοινί-Μανδριά-Όμοδος), και **Μεμονωμένους Πόλους Εγγύτητας** (Πεδουλάς, Παλαιχώρι, Πάχνα, Τριμίκλινη)

Τάξη μεγέθους οικισμού	Αριθμός οικισμών	% σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των οικισμών	Πληθυσμός
< 80 κατ.	29	26,4	1100
80-140 κατ.	24	21,8	2815
141-240 κατ.	22	20	4100
260-325 κατ.	10	9,1	2954
330-500 κατ.	9	8,2	3836
520-610 κατ.	7	6,4	3961
700-870 κατ.	5	4,5	4042
1000-1520 κατ.	4	3,6	4883
Σύνολο	110	100	27695

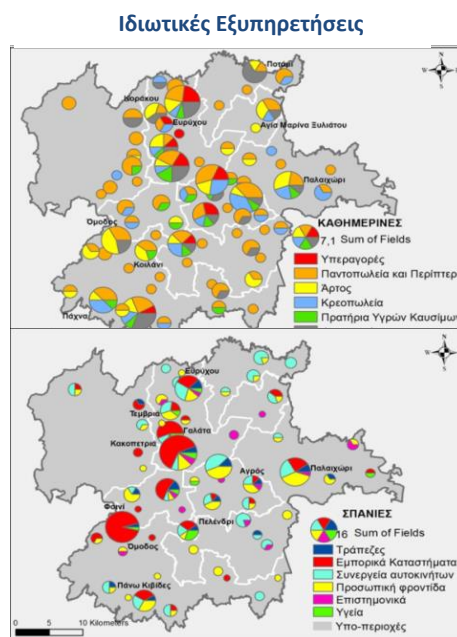
Αξιολόγηση

•••

- ❑ Ανάπτυξη ενός πολυκεντρικού δικτύου μεγάλων σχετικά οικισμών που εκτείνονται πάνω στους κεντρικούς οδικούς άξονες του Τροόδου
- ❑ Προβληματικές πληθυσμιακά ζώνες: Μαραθάσα, Ορεινά Θέρετρα, κεντρικά και δυτικά Κρασοχώρια
- ❑ Προβληματική η εξυπηρέτηση του πληθυσμού από κυβερνητικές και ιδιωτικές υπηρεσίες λόγω της διασποράς τους στο χώρο σε πολλούς οικισμούς. Ως κέντρο διοικητικών υπηρεσιών αναδεικνύεται μόνο η Ευρύχου

- Από την κατανομή και συγκέντρωση των εξυπηρετήσεων προκύπτουν 8 κεντρικοί οικισμοί 1ου επιπέδου και 6 οικισμοί 2ου επιπέδου. Η κατανομή των υποδομών υγείας και εκπαίδευσης ενισχύουν την κεντρικότητα τεσσάρων οικισμών (Ευρύχου, Αγρός, Πάχνα και Παλαιχώρι). Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάδειξη της ζώνης Τριμίκλινης Πλάτρης-Φοινί και Ομόδους σε οικιστική ενότητα εξυπηρετήσεων.
- Ένας αριθμός 12 οικισμών παρέχουν σημαντικό αριθμό κυβερνητικών υπηρεσιών και εμπορικών εξυπηρετήσεων. Διακρίνονται σε **Πόλους-Δίκτυα Οικισμών** (Σολέα, Νότια Πιτσιλιά, ζώνη Μονιάτης-Πλάτρης-Φοινί-Μανδριά-Όμοδος), και **Μεμονωμένους Πόλους Εγγύτητας** (Πεδουλάς, Παλαιχώρι, Πάχνα, Τριμίκλινη)
- Χαρτογραφήθηκε για κάθε χωριό η σχέση που έχει με γειτονικούς οικισμούς για την κάλυψη των εξυπηρετήσεων τις οποίες δεν διαθέτει το χωριό. Από την χαρτογράφηση αυτή προέκυψε η εμβέλεια εξυπηρέτησης των οικισμών που διαθέτουν ένα ικανοποιητικό αριθμό εξυπηρετήσεων.
- Ανάγκη μετατροπής του υφιστάμενου οικιστικού δικτύου (συστάδες οικιστικών κέντρων, οικιστικά κέντρα εγγύτητας, ενότητες χωριών) σε ένα δομημένο και ιεραρχημένο σύστημα οικισμών οργανωμένο στην κλίμακα του Τροόδου.

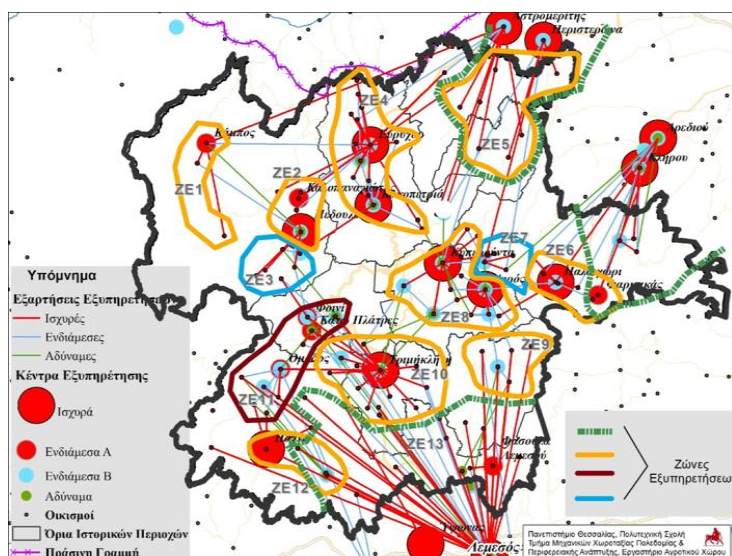

αυτή προέκυψε η εμβέλεια εξυπηρέτησης των οικισμών που διαθέτουν ένα ικανοποιητικό αριθμό εξυπηρετήσεων.

Πίνακας 1. Παρεχόμενες υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις σε κεντρικούς οικισμούς

Οικισμοί	πληθυσμός	Αριθμός υπηρεσιών		Εκπαίδευση					Υγεία	
		Δημόσιες	Εμπορικές	Ν	Δ	Γ	Α	ΜΑ	ΑΚΥ	Νοσοκ
Ευρύχου	827	7	29	+	+	+	+	+	+	
Κακοτετριά	1274/581	4	26	+	+					
Κυπερούντα	1516	2	31	+	+			+		+
Αγρός	806	5	20	+	+	+	+	+	+	
Πελένδρι	1074	2	17	+	+					
Πάχνα	865	2	20	+	+					+
Παλαιχώρι	1019	2	19	+	+					+
Πεδουλάς	132	3	12							+
Τριμίκλινη	307	-	15	+	+					
Πλάτρης	239	7	7							+
Όμοδος	322	2	9				+			+
Φοινί	391	-	18							

Κέντρα εξυπηρέτησης, εξαρτήσεις και ζώνες εξυπηρέτησης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εκπαιδευτικές Δομές και Υποδομές

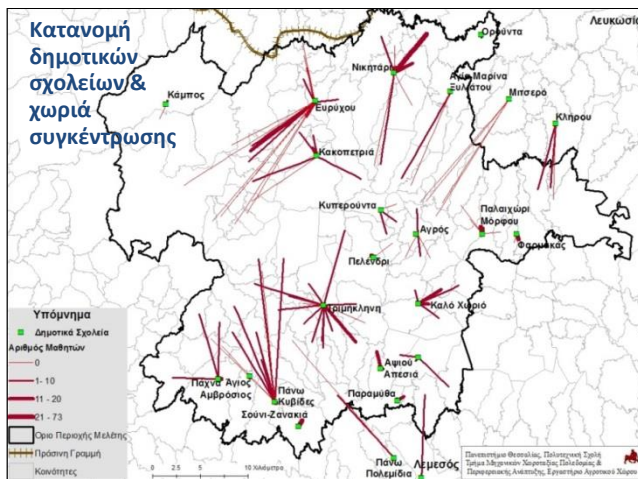
1. Δομές Προστασίας-απασχόλησης παιδιών προσχολικής ηλικίας: 4 βρεφονηπιακοί σταθμοί, 1 παιδοκομικός σταθμός, 3 καλοκαιρινές παιδικές λέσχες και 4 παιδικές λέσχες. Στην λειτουργία των παραπάνω δομών συμβάλλουν τα Συμβούλια Κοινοτικού Εθελοντισμού και οι ΑΤΑ.

2. Δημόσια Νηπιαγωγεία –Προδημοτική: 20

5% αύξηση των μαθητών των δημόσιων νηπιαγωγείων

3. Δημοτικά Σχολεία: 21 με 1052 μαθητές

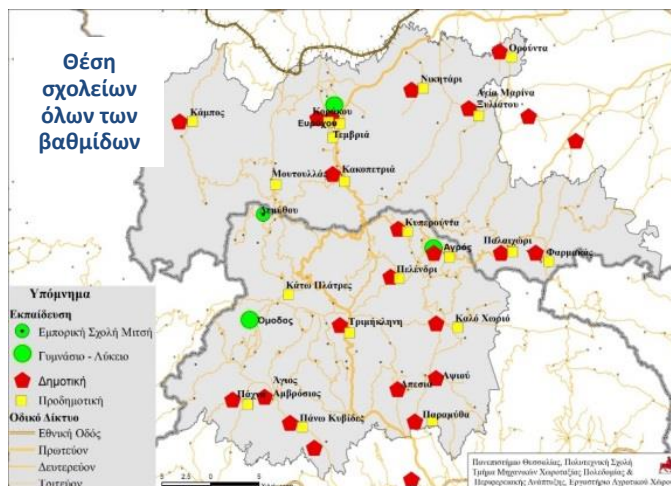
- 12 ολόημερα- σταθεροποίηση ή/και μικρή αύξηση του αριθμού των μαθητών τα τελευταία χρόνια
- Αρκετά ολιγοθέσια σχολεία τα οποία δημιουργούν ανισότητες στην παρεχόμενη εκπαίδευση

4. Γυμνασιακές και Λυκειακές Μονάδες : 4 με 715 μαθητές και Τεχνική Ξενοδοχειακή Σχολή στο Γυμνάσιο Αγρού με 44 μαθητές

5. ΚΙΕ, ΚΠΕ και Επιμορφωτικά Κέντρα Εκπαίδευσης: Ιδιαίτερη είναι η συμβολή στις ανάγκες των μαθητών και ενηλίκων της περιοχής Τρόδους. Θετικά αξιολογείται το ΚΠΕ Πεδουλά.

Αναμένεται η ολοκλήρωση ΚΠΕ Κουλιανίου.

Αξιολόγηση

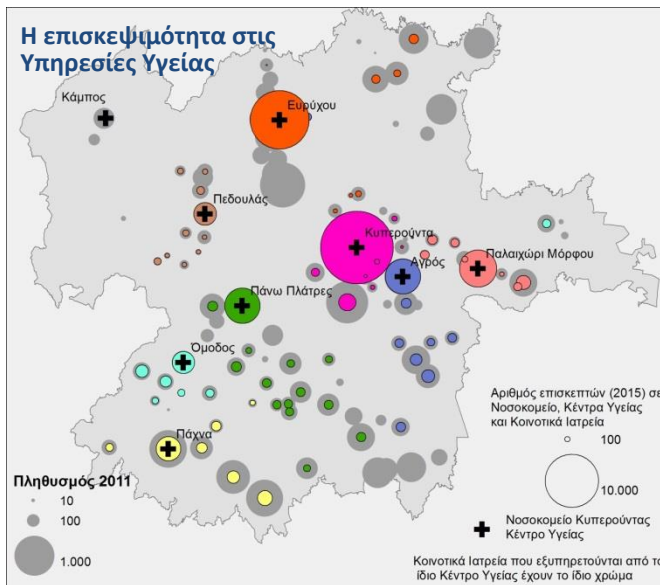
•••

- Ορθολογική διαχείριση διαθέσιμων πόρων στις δομές προσχολικής ηλικίας. Περιορισμένη συνεργασία και σπάταλη πόρων από το μη συντονισμό των συναρμόδιων φορέων (ΥΠΠ, ΥΕΠΚΑ, ΑΤΑ) .
- Η αναλογία των εκπαιδευτικών στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι υψηλή με αρνητικό παράγοντα την μη εντοπιότητα των περισσότερων εκπαιδευτικών.
- Αξιοποίηση του Νομοσχεδίου για τις συγχωνεύσεις των Σχολικών Εφορειών.
- Η ανάπτυξη της παραπαιδείας αντικατοπτρίζει ορισμένες αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος δημιουργώντας παράλληλα στρεβλώσεις στις οικογενειακές στρατηγικές που οδηγούν συχνά στην μετακίνηση οικογενειών στις πόλεις.
- Βελτιστοποίηση του συνδυασμού της κάλυψης του χώρου και της ποιότητας των υπηρεσιών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και ιδιαίτερα των κατώτερων.
- Αντιμέτωπιση των ολιγοθέσιων σχολείων με ενσωμάτωση νέας ψηφιακής οπτικής τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Απουσία ενός εκπαιδευτικού οικοσυστήματος στο Τρόδος για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και της ένταξης νέων στην τοπική οικονομία.

ΥΓΕΙΑ

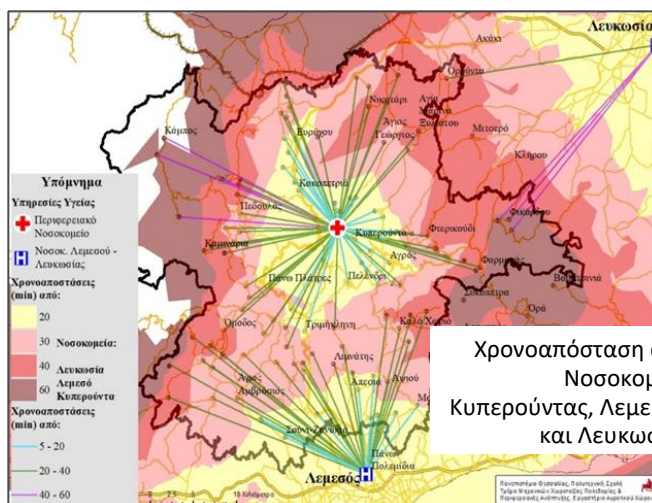
□ Οργάνωση - λειτουργία Δομών και Υποδομών Υγείας

- **Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας:** εξωτερικά ιατρεία του νοσοκομείου Κυπερούντας, 8 Αγροτικά Κέντρα Υγείας, και 68 κοινοτικά ιατρεία.
- **Προνοσοκομειακή φροντίδα υγείας:** έξι κέντρα Ασθενοφόρων (στα Δημόσια Νοσηλευτήρια, Σταθμούς Ασθενοφόρων) και ΤΑΕΠ (Νοσοκομείο Κυπερούντας και σε όλα τα Κέντρα Υγείας)
- **Νοσοκομειακή Φροντίδα Υγείας.** Αγροτικό Νοσοκομείο Κυπερούντας

Εφαρμογή του ΓεΣΥ

- αυτονόμηση των φορέων,
- συμπλεγματοποίηση των μονάδων υγείας,
- αναβάθμιση της Υπηρεσίας των Ασθενοφόρων,
- εισαγωγή του θεσμού του Προσωπικού Ιατρού,
- θεσμοθέτηση Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ).

Αξιολόγηση

- Προβλήματα λόγω ωραρίου λειτουργίας και συστήματος on call.
- Προβληματική λειτουργία ασθενοφόρων με εθελοντές οδηγούς.
- Προβληματική η λειτουργία του Αγροτικού Νοσοκομείου Κυπερούντας όσον αφορά τις υποδομές, τον εξοπλισμό και τη στελέχωση. Ικανοποιητική προσπελασιμότητα λόγω χωροθέτησης.
- Κοινοτικά Ιατρεία: υποβαθμισμένος ρόλος και περιορισμένο επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Προβληματισμός ως προς την επιτυχή εφαρμογή του θεσμού του Προσωπικού Ιατρού με βάση τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Αναντιστοιχία καλής κάλυψης του χώρου και μειωμένης ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας.

Υποβάθμιση του Νοσοκομείου Κυπερούντας, στοιχειώδη λειτουργία των ΑΚΥ και απαξίωση των Κοινοτικών Ιατρείων.

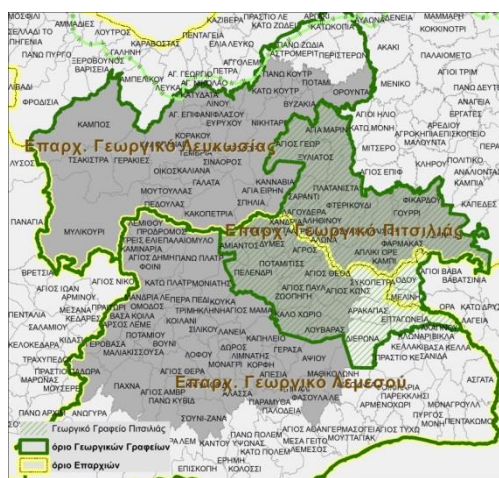
Αναποτελεσματικότητα διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων για προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών στον πληθυσμό της περιοχής.

Η εφαρμογή του ΓεΣΥ στη περιοχή να λάβει υπόψη την ορεινότητα, το μεγάλο ποσοστό των ηλικιωμένων και την εποχική αύξηση του πληθυσμού (Β' κατοικία, απόδημοι, επισκέπτες).

Διοικητική, διαχειριστική και ιστορική διαίρεση της περιοχής του Τροόδου

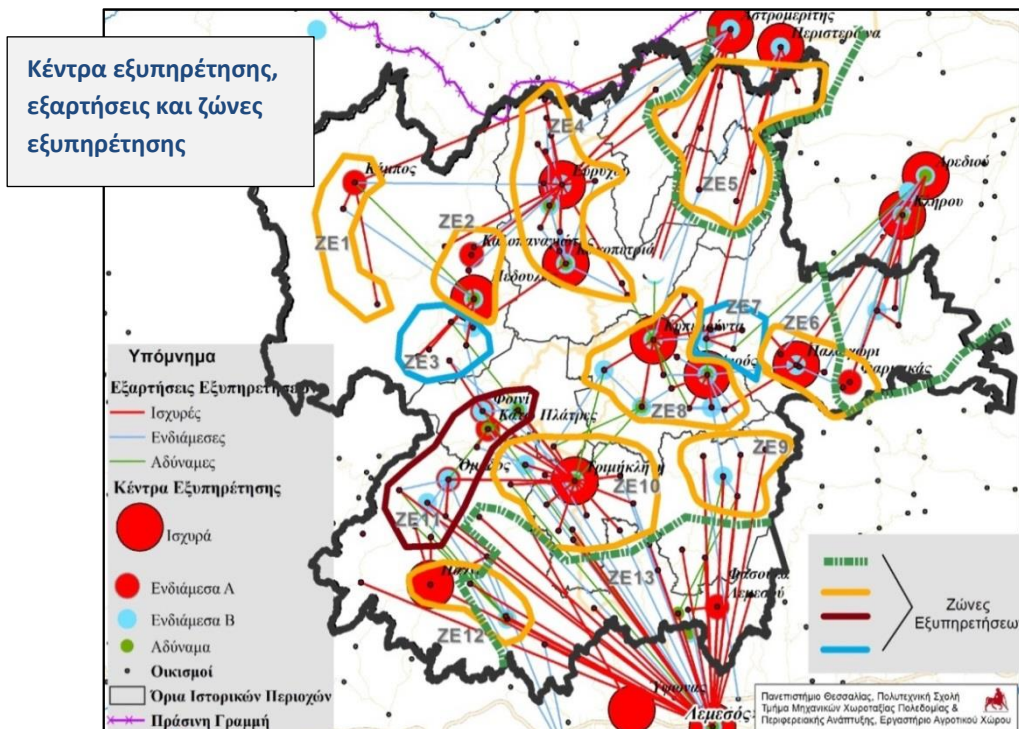
Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία

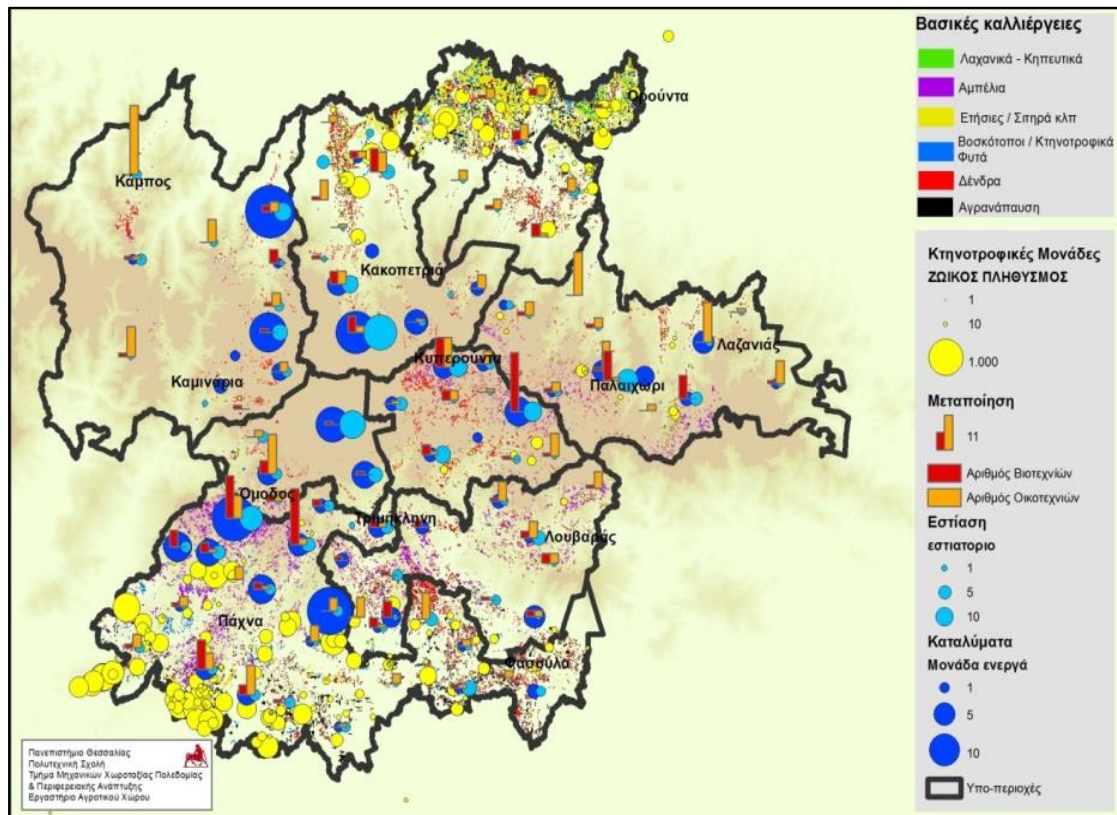
Ζώνες δραστηριοποίησης Αναπτυξιακών Εταιρειών Τροόδου & Λεμεσού

Θεμελιώδεις χωρικές δομές συγκρότησης της περιοχής Τροόδους οικιστικές και παραγωγικές ενότητες

Στην κλίμακα των ιστορικών περιοχών έχουν διαμορφωθεί οικιστικές ενότητες τις οποίες τις πολλών σχεδόν πάντα ένας κεντρικός οικισμός

Στις ίδιες κλίμακες των ιστορικών περιοχών συνυπάρχουν γεωργικές εκμεταλλεύσεις, μεταποιητικές και τουριστικές επιχειρήσεις, συνιστώντας μικρογραφίες της τοπικής ορεινής οικονομίας.

Συμπεράσματα: η χωρική και αναπτυξιακή ενσωμάτωση του Τρόδους

Η απορρύθμιση του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος του Τρόδους εκτυλίχθηκε περίπου μεταξύ 1980 και 2010. Η περιοχή γνώρισε συνεχή πληθυσμιακή μείωση περνώντας από τις εξήντα στις τριάντα χιλιάδες κατοίκους. Σήμερα, τα βασικά οικιστικά της κέντρα δεν ανακάμπτουν πληθυσμιακά ενώ το 20% των κοινοτήτων δεν έχουν νέους κάτω των 24 ετών. Η αξιοποίηση των φυσικών του και πολιτιστικών του πόρων δεν εξασφαλίζει την προστιθέμενη αξία η οποία τους αναλογεί.

Το Τρόδος βρίσκεται χωρίς οργανωμένους παραγωγικούς φορείς. Η γεωργία έχει εγκαταλείψει πάνω από τη μισή της έκταση και οι αρδευτικές υποδομές της υπολειπονται με αυξανόμενα κόστη. Οι μισοί σχεδόν αρχηγοί γεωργικών εκμεταλλεύσεων διαμένουν μόνιμα στη Λεμεσό και στη Λευκωσία. Η μεταποίηση κινούμενη μεταξύ βιοτεχνίας και μιας ανερχόμενης οικοτεχνίας αντιμετωπίζει ένα θεσμικό περιβάλλον το οποίο αδυνατεί να στηρίξει την ιδιαιτερότητά της εγκλωβίζοντάς την σε ένα καθεστώς ανομίας. Την κατάρρευση του τουριστικού μοντέλου Ορεινών Θερέτρων ακολούθησε η πολιτική αγροτουρισμού και η διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου το οποίο οδήγησε στα παράνομα καταλύματα. Παράλληλα, η έλλειψη ενός διακριτού τουριστικού προϊόντος Τρόδους περιορίζει την τουριστική δραστηριότητα του Τρόδους στον τουρισμό διημέρου και του κοινωνικού τουρισμού. Οι νέες πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται με τη μορφή μικρών βιοτεχνιών είτε καταλυμάτων τύπου Casale αντιμετωπίζουν επίσης, ένα μη ευέλικτο και λειτουργικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Από την πλευρά των πολιτικών, το Τρόδος σε καμιά σχεδόν περίπτωση δεν αντιμετωπίστηκε ως ένας ενιαίος χώρος. Προσεγγίστηκε περισσότερο ως ένας χώρος επίσκεψης και αναψυχής. Το δίκτυο μεταφορών σχεδιάστηκε μάλλον με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης από τα αστικά κέντρα προς επιλεγμένα σημεία υψηλής επισκεψιμότητας της περιφέρειας. Γι' αυτό τις τελευταίες δεκαετίες κυριαρχεί η άποψη της προώθησης των αυτοκινητοδρόμων χωρίς να εξισορροπείται ταυτόχρονα, αυτός ο προσανατολισμός από ένα σχέδιο βελτίωσης βασικών αξόνων της εσωτερικής συνδεσιμότητας. Η διαίρεση της περιοχής σε δύο επαρχίες και η παραμονή της κοινότητας ως βασική κλίμακα σχεδιασμού υποδομών, οδήγησε εκτός εξαιρέσεων (αρδευτικά έργα Σολέας, Πιτσιλιάς) σε μη αποτελεσματικές παρεμβάσεις (οδικό δίκτυο μεταξύ Βόρειας και Νότιας Μαραθάσας και περιοχής Άλωνας - Πολύστυπου με Αγρό και Κυπερούντα). Οι δύο Επαρχιακές Διοικήσεις ακολουθούν διαφορετικό προγραμματισμό και διαφορετικές προτεραιότητες στην κατανομή του προϋπολογισμού τους.

Μπρος στην πληθυσμιακή συρρίκνωση, την εγκατάλειψη γεωργικής γης και την αναπτυξιακή στασιμότητα αναδύθηκαν δύο τάσεις οι οποίες επηρεάζουν την πορεία της περιοχής. Η πρώτη αφορά την κυριαρχία της προστασίας της φύσης έναντι των άλλων χρήσεων, η δεύτερη, εστιάζει στην επιλογή ως μοναδικού αναπτυξιακού στόχου για το Τρόδος, την προσέλκυση μικρο-επενδυτών Β' κατοικίας. Αυτός ο στόχος θεωρούμενος ως η μόνη λύση αναζωογόνησης, οδήγησε στην υπέρμετρη επέκταση των οικιστικών ζωνών υιοθετώντας τη διάσπαρτη δόμηση και την μεμονωμένη κατοικία.

Δεν είναι ανεξήγητο επομένως, το γεγονός ότι ακόμη και σήμερα για τη μεγάλη πλειονότητα των κοινοταρχών, οι διεκδικήσεις περιορίζονται στην ενεργοποίηση των οικιστικών ζωνών και στην εγγραφή δρόμων. Το ζήτημα δεν προκύπτει από τις διεκδικήσεις αυτές καθαυτές αλλά από το γεγονός ότι απουσιάζει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο στήριξης των μόνιμων κατοίκων και προσέλκυσης νέων. Εντοπίζεται εδώ ένα κενό μεταξύ της προώθησης δράσεων οι οποίες εντάσσονται στις άμεσες και περιορισμένες αρμοδιότητες της κοινότητας με βάση τον νόμο (υποδομές, κτλ.) και της προώθησης αναπτυξιακών ζητημάτων που αφορούν τους κατοίκους της κοινότητας και των οποίων η λύση απαιτεί ευρύτερες κλίμακες σχεδιασμού.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις ενισχύονται από τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάστηκαν και

εφαρμόστηκαν τα έργα για ύδρευση, για πολεοδομικές παρεμβάσεις και για κοινωνικές υποδομές τις οποίες διεκδίκησαν και ανέλαβαν οι κοινότητες. Αντίθετα, τα αποτελέσματα είναι πιο αξιόλογα στο επίπεδο της γεωγραφικής κάλυψης και λιγότερο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών όταν ο σχεδιασμός ενσωματώνει όλη την περιοχή όπως πχ στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας.

Τελικά, σ' αυτό το γενικό πλαίσιο, ο ρόλος της κοινότητας προσδιορίστηκε καθοριστικά από:

- την έλλειψη οράματος και σχεδίου για την ανάπτυξη του Τροόδους,
- την καθυστέρηση της αυτοδιοικητικής μεταρρύθμισης,
- την έλλειψη διακοινοτικής συνεργασίας.

Η ταύτιση της στοιχειώδους κλίμακας χωροταξικού σχεδιασμού με εκείνη της κοινότητας προκάλεσε την μη ορθολογική χωροθέτηση των υποδομών και την αποσπασματικότητα των έργων. Παράλληλα, συνέβαλλε καθοριστικά στη μη ενίσχυση της εδαφικής συνοχής της περιοχής.

Αξίες και πόροι (ασθενείς ενδείξεις αλλά δυναμικής δυναμικότητας)

Η διάγνωση εντόπισε πίσω από τις γενικές παραπάνω αρνητικές τάσεις και καταστάσεις, ασθενείς ενδείξεις δυναμικών, τάσεων και πρωτοβουλιών οι οποίες αποτελούν τα θεμέλια για την αξιολόγηση των προοπτικών και των δυναμικών για την ανάπτυξη της περιοχής.

Επίσης, είναι σημαντικό το γεγονός ότι η περιοχή διαθέτει στην κλίμακα των ιστορικών περιοχών οικιστικές ενότητες τις οποίες πολώνει σχεδόν πάντα ένας κεντρικός οικισμός. Αποτελεί επίσης ενδιαφέρουσα διαπίστωση ότι σ' αυτές τις κλίμακες των ιστορικών περιοχών συνυπάρχουν γεωργικές εκμεταλλεύσεις, μεταποιητικές και τουριστικές επιχειρήσεις. Αυτή η ταύτιση οικιστικών ενότητων με όλους τους τομείς της τοπικής ορεινής οικονομίας αποτελεί δυναμικό στοιχείο του χώρου και επιτρέπει πιο αποτελεσματικούς σχεδιασμούς και καλύτερη οργάνωση των παρεμβάσεων.

Η σημασία του Τροόδους για το Κυπριακό Κράτος προσλαμβάνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις αποτελώντας ένα θεμελιώδες ζήτημα διατήρησης, διαχείρισης και ανάπτυξης για τη χώρα. Καλύπτοντας το 25% της ελεύθερης Κύπρου, το Τρόδος αποτελεί ένα ιδιαίτερο φυσικό γεωγραφικό μόρφωμα πολύπλευρης και ανεκτίμητης αξίας για την Κύπρο συγκεντρώνοντας με τρόπο μοναδικό για ολόκληρη τη χώρα:

- τόπους φυσικών πόρων, βιοποικιλότητας και τοπίου (δάση, λιβάδια, δόμες) συχνά απειλούμενα από την ερήμωση ή τις αλλαγές στη χρήση γης,
- γεωργική γη η οποία αξιοποιείται ακόμη με παραδοσιακές καλλιέργειες. Η διατήρηση αμπελώνων, οπωρώνων κλπ., αποτελεί σημαντικό ζήτημα τόσο για την παραμονή ενός ενεργού πληθυσμού, όσο και για το ρόλο του στη διαχείριση ανοιχτών τοπίων και στην πρόληψη των κινδύνων.
- σημαντικό δυναμικό μικρής βιοτεχνίας το οποίο αξιοποιεί τοπική τεχνογνωσία αλλά αδυνατεί να λειτουργήσει σε ένα μη ευέλικτο θεσμικό περιβάλλον,
- περιοχές με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και ταυτότητα, η οποία μπορεί να αποτιμηθεί μέσω εμπορικών αγαθών, τα αποκαλούμενα ορεινά προϊόντα,
- σημαντικούς δεσμούς με τον απόδημο πληθυσμό γεγονός που καθιστά ενεργό αυτό το σημαντικό ανθρώπινο κεφάλαιο,
- ένα οικιστικό απόθεμα το οποίο αποτελεί τεράστιο πλούτο,
- απόθεμα αναξιοποίητων υποδομών
- υδατικούς πόρους τους οποίους παράγει και διαχειρίζεται, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, με την αποθήκευση κυρίως σε δεξαμενές, φράγματα, κτλ.,
- τόπους τουριστικούς και αναψυχής

Σήμερα η αξία των ορεινών περιοχών αναγνωρίζεται, η δε εικόνα τους αναβαθμίζεται από το εξωτερικό περιβάλλον: οι πολιτικές για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού τους αποθέματος και την αποφυγή εγκατάλειψης, το ενδιαφέρον των καταναλωτών και οι νέες τεχνολογίες. Σ' αυτό το πλαίσιο, η περιοχή, λόγω της κεντροβαρούς της θέσης, του οικιστικού της αποθέματος και της ποιότητας του πλαισίου ζωής, μπορεί να προσελκύσει νέο πληθυσμό για μόνιμη εγκατάσταση αν εξασφαλίσει την ενίσχυση της ελκυστικότητας της απασχόλησης.

Η περιοχή του Τροόδου παρουσιάζει τελικά, ένα πλούτο φυσικών και πολιτιστικών πόρων, δραστηριότητες γεωργικές, βιοτεχνικές, δασικές, ποιμενικές, οικισμούς, προσαρμοσμένων στους περιορισμούς του περιβάλλοντος και στους φυσικούς κινδύνους. Οι σχετικά πολλές και διαφοροποιημένες οικονομικές δραστηριότητες βασίζονται σε ένα δίκτυο μικρο-μεσαίων χωριών που συγκροτούν την ορεινή περιοχή του Τροόδου. Πέρα από τις τοπικές διαφοροποιημένες συνθήκες, οι δυναμικές οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη επιβεβαιώνουν τις προσπάθειες των κατοίκων του βουνού και των αρμόδιων υπηρεσιών για την :

α) διατήρηση και αξιοποίηση του περιβάλλοντος,

β) κινητοποίηση του δυναμικού των ανθρώπινων πόρων και των δεξιοτήτων,

γ) ενίσχυση της τοπικής παραγωγής και των τοπικών επιχειρήσεων,

δ) άρθρωση του τουρισμού με την βιοτεχνία ή την αγροδιατροφική αλυσίδα, γύρω από μια προσφορά καταναλωτικών αγαθών, τα οποία παρότι εμπλουτισμένα με αξία κληρονομιάς πωλούνται χωρίς οργάνωση και αναγνώριση της αξίας τους.